

NAPLÓ

Előfizetési ár:

Eg évré 5 kor. | Egyes szám ára 4 fill.

Pályaszavakban 6 fill.

Megjelen minden hétfőn reggel 7 órakor

Feloldó szerkesztő:

DERÉKY ANTAL

Igazgató:

ERDÉSZ ZSIGMOND

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., DOHANY-UTCZA 88. SZ.

Külföldieknek a felírásukkal van megengedve

A fekete halál Magyar gyilkosok Amerikában

Kívül cifra, belül rongyos.

(D) Csunya madár az, amelyik a saját fészékét berondítja és így akadhatnak sokan, akik izléstelenek, sőt még talán bűnök is tartják, ha rámutatunk a világ előtt és feltárjuk azokat a hajmeresztő nagy hiányokat, amelyekben a mi szépséges fővárosunk már időtlen időnkig szenved orvoslattalanul. De bizony! még több lesz azoknak a száma, akik velünk együtt megértik, hogy csak az az orvos végezhet eredményes munkát, aki nem riad vissza a fekélyes betegségtől hanem bátor kézzel igyekszik a beteg testét a fekélyektől megszabadítani és a nyomában támadt sebeket jóakarattal begyógyítani. Ezekután, szomorúan bár, kénytelenek vagyunk konstatálni, hogy ez a mi szépségesen szép fővárosunk olyan, mint a lakosai többsége: kívül cifra, de belül rongyos.

Alig van olyan intézményünk, szociális alkalmunk, mely a külföld hasonló intézményeivel a versenyt kiállni képes lenne. Vegyük sorra a legutóbb tapasztalt és észlelt dolgokat, hogy állításunk igazát megdönthetetlenül bizonyíthassuk.

Itt van mindenekelőtt a nagy lakásínség, a horribilisan felemelkedett házbérek, melyek a megélhetést a fővárosban már szinte lehetetlenné teszik. Garmadával érkeztek hozzánk a panaszok, éppen a polgárság zöméből, a társadalmat alkotó középosztályból, kereskedők és iparosoktól, akik mind azt írják, jajgatják, hogy a lelketlen házbéruzsorások a februári negyedben már oly horribilisan felemelkedtek a házbérek, hogy azok az egzisztenciájukban veszélyeztetve megroppanva érzik magukat, Ennek bizonyosságául szolgál az a sok üzletfeladás, végkiarulás, mely mind annak az eredménye, hogy a nyitott üzletek tulajdonosai nem bírják már meg a kistájarolás folytán mindinkább emelkedő házbérek. Es ebben a nagy és szép városban, ahol százazrek megroppannak összetörnek, megsemmisülnek a tehetetlen küzdelemben, nem akad egy mélyen érző emberséges szív, egy erélyesen gondoló, fegyvelmezett eszű nagyság, aki mint új Megváltó radikális segítséget tudna nyújtani zaklatott embertársai százezreinek.

Itt van az iskolakötelezettség szomorú ügye, melyért olyan gyakran és fennen meg szoktuk korholni a

jó vidéket, hogy így meg úgy, mennyire hátramarad a kultúrától, pedig ehelyett bizony sokkal jobb lenne, ha a saját házuk előtt söpörnének. Mert ki hinné azt, hogy az ország fővárosának majdnem egy millióig felszaporodott lakossága között ezrével nő fel az analfabéta gyermekek száma és tízezekre tehető azon iskolaköteles gyerekek száma, akik iskola hiányában elmaradnak a kultúra áldásaitól és sötét tudatlanságunkban a bűnök és erkölcsatlenségek bűzhödtt mocsarába tuladnak. Kinek vagy kiknek a lelkiismeretét terhelik ezek a mulasztások? A társadalom, az állam vagy a város kötelesség volna ezeken a bajokon segíteni, mert csak úgy szaporodhatnak a munkás polgárok becsületese sorai és így apadhatnak a börtönök lakói, akiknek eltartásáról végeredményben ugys csak az államnak, vagy a jótékony társadalmi intézményeknek kell gondoskodni,

Idesorolhatjuk közegészségügyi intézményeinknek, kórházaink elégtelenségét is, mely fővárosunknak legnagyobb szegénységi bizonyítványa; hajmeresztő embertelenség, hogy a nagy betegeket, hideg télvíz idején gyakran északakón át hurcolgatják egyik kórházi kaputól a másikig és a szenvedő, haldokló embernek nem jut egy szalmazsáknyi hely a tulzsfolttság miatt, — ahol utolsó, fáradt sóhajukat kilehelhessék. És mindhiába való a szenvedők jajkiáltása, amint eredménytelenül marad a jóakaró orvosok és a sajtó felszólalása is. Talán ha valamely rohamosan terjedő járvány, vagy maga a pestis kopogtat majd az illetékes hatóságok aijáján — akkor talán, de csak talán felrúzódnak mélyeségek közönyűkből, amikor már a halál szánt barázdákat az áldozatok nagy tömegén. . . .

Itt van végül a Mentőegyesület ez évi gyűjtésének eredménye, mely a főváros lakosságának szivnemesességét és nagy áldozatkészségét dicsőítő, amennyiben olyan horribilis összeg gyűlt össze a valóban kitűnő emberbaráti intézmény számára, hogy abból az egész évi kiadásait gondtalanul fedezheti. De ez az összeg a lakosság filléreiből gyűlt össze, pedig a Mentőegyesületet az államnak a városai vállaltatva kellene fenntartani, mert ez az egyesület az állam és a város minden egyes szerencsétlenül járt polgárát védi igen gyakran a biztos haláltól.

Sok, nagyon sok anyag kínálkozik

még önként a feldolgozóra, de nálunk mindig az volt és maradt a jelző: „A kutya ugat, a karaván halad!”

És marad minden a régiben, mert mi büszkék vagyunk a külső cifraságra, azt fejlesztjük, tatarozzuk, mert megmenti a látszatot, mintha belülről rongyosak volnánk . . .

Fancz város vagyunk, az is maradunk! . . .

A tanítók jótékonyága.

Tudja mindenki, hogy ebben az országban a lakosságnak több, mint kilenczted része szünetlenül azért küzd, hogy nyomoruságos életviszonyait megjavítsa. A legszomorubb helyzetben bizonyára a tanítók vannak. Nemcsak mert fizetésük botránnyosan kevés, de mert még e silány jövedelem mellett a nehéz erkölcsi kötelezettségeken kívül anyagi áldozatokat is követel tőlük a társadalom. Ennek megvilágítására érdekesnek tartjuk közölni egy tanítónak hozzánk intézett levelét, mely így hangzik:

A tanítók és a jótékonyág oly két fogalom, mely egymásra nézve ellentétet képez, s a tanítót még mindig nem tekinthetjük annak, aki akár egyik, akár másik irányu és célú jótékony intézménynek közvetlen megteremtője, kezdeményezője legyen. Pedig, ha valakit, ugy a tanítót illeti meg első sorban, aki egész életét a közjóllétnek szentelte és naponkint magyarázza az embertársaink iránti kötelességet, oktatja növendékeit, hogy miként kell a szükségben másoknak segítségükre lennünk. De mit ér a pusztá magyarázat, tett nélkül? Hogyan prédikálhat a tanító mások javára, mikor önmagának sincsen meg a legszükségesebbje? Magyarországon a tanító még mindig a legsilányabbul fizetett hivatalnok. Reggeltől estig ill a dohos levegőjű tanteremben, tanítja, oktatja a leendő hazafiakat sok jóra, szépre s e mellett maga az inséggel küzd! Az állami hivatalok szolgáló nagyon sok helyen több anyagi előnyben részesülnek, mint a tanítók, pedig a hivatalnoknak korántsem oly fontos a missziója, mint a tanítóé és a hivatalszolga már rendeltetésénél fogva is a kevés fizetésből

sokkal jobban megélhet, mint a tanító a maga csekély fizetéséből. Ott még hagyján, hol havonkint és pénzben adják ki a fizetést, de mit szóljanak azok, kik terményekben, fákban stb. kapják meg járandóságukat és a buzának, vagy a többi terménynek nagyon alacsony az ára? Hát azok mit szóljanak, kiknek a fizetése az állami segélyvel együtt jár ki s az állami segély hónapokig késik? Siralmas állapotok biz ezek, melyeken okvetlenül segíteni kell. De annak dacára, hogy a tanító mindennap anyagi küzdelemmel bajlódik, mégis őt tekintik a jótétemények forrásául. A legutolsó faluban is, ha például templom javára gyűjtenek, az első, kikhez a gyűjtőivel elmennek: a pap és tanító, dehoggy kérdeztől valaki, hogy adhat-e? és vagy odaadja utolsó fillérét, vagy pedig mint rossz ember a nép számára kerül. Senkisé megkérdezi, hogy a tanító neve miért maradt ki az adakozók közül, hanem egyszerűen elitélik. Szegény, szerencsétlen emberek kopogtatnak a tanító aijáján, benyitnak a tanterembe, elpanaszolják elszomorító helyzetüket és a tanító most alamizsnát köteles adni, mert nem találhat a gyermekek előtt elég mentő okot, hogy magát e társadalmi kötelezettség alól kivonhatná. A gyermekek előtt ez másképen nem is lehet, mert hiszen minden órán ő maga serkenti a gyermekeket a jótéves gyakorlására s így neki kettős kötelessége adni, ha azt akarja elérni, hogy magyarázatát, adott tanítását kellő példával is bizonyítsa.

Én, aki magam is tanító vagyok, halvány vonásokban igyekeztem kimutatni „a tanítók és a jótékonyág” közti ellentét tragikomikumát, mely csak akkor fog elmúlni, ha a tanítóság derűsebb napokra virrad. . . De vajjon megériük-e ezt?

Eddig szól a levél. . . És mi is azt kérdezzük: vajjon megériük-e a derék tanítók? Évtizedek óta megismétlődő kérdés, melyre hiába várjuk a választ. Annyl bizonyos, hogy ha a tanítókat, az őket megillető fizetésben részesítenék, gond nélkül lelkiismeretesebben végezhették feladatukat,

Ámbár most sem lehet panasz ellenük és önképzésükre is több gondot fordíthatnának, ami aztán nem utolsó tényező. Csak akkor láthatná meg a nagy magyar társadalom, hogy a szegény tanító mi mindenre képes. A jótékony-ság magvát az iskolában kell elvetni, ahol termő taláira talál-nak! Tessék hát megadni a tanítóknak a módot a jótékony-ság gyakorolhatására...

A Napló Mindenütt.

Kitünő magyarság.

Kitünő magyarsággal megirt körirat érkezett e héten Dévára. Aki jóízűt akar kacagni azon, hogy töri ki egy nekünk kedves-kedni akaró sziléziai gyáros a magyar nyelv nyakát, az olvassa el az alábbi sorokat, melyeket szóról-szóra adunk közre, helyesírási és értelmi furcsaságai-val együtt. Szól tehát ez a klasz-zikus irat a következőképen:

Igen tisztelt üzletbarát!
Értesítve arról hogy önnek mindennemű szövegekben, belés és szabókellékárakban nagyobb szükséglete van, nagy örömmel üdvözölném ha önt is a becselt vevőimnek sorába számíthat-nám. Az én czégem mely 32 évi fentállásra visszanez és csak sza-bómester urakkal ál üzletössze-kötésben, egy jó olcsó és gyors kiszolgálással a legnagyobb elő-nyöket nyújt, és azonkívül az ugys minden oltalon megszorult szabó mesterségnek a megheh-tős legnagyobb védelmet at. Ké-rem tehát a mellékelt postakár-tyával engem felszólítani, önnek az én elegánc kidolgozott és új-donságon gazdag mintagyűj-teményt 1911. január havában át-küldeni, melyre már nagy szá-mban megrendelések beérkeztek. Ezen átkültéssel nem az az aka-ratom hogy önnek a mintagyűj-teményemet felszorítani törek-szek. Csak azt akarom vele meg-czélozni hogy annak elfogatásá-val ön annak átvizsgálás után meggyőzést nyerjen hogy sehol lesz jobban és olcsóbban kiszol-gálva. Abban a reményben hogy ezen erőlködésemmel melyvel tö-rekszek önnel üzletösszekötésbe állni, utána fog jönni, biztosítva hogy minden irányban kellemes üzletvégrehajtást nyujtok, és maradok tisztelt elhatározását várva szives üdvözlöttekkel és ki-váló tisztelettel

CERHÁK EDE.

Aki pedig nem hiszi el, hogy ezt a nagyszerű irást Cerhák ur írta meg, az vádadjon el Dévára, a „Déva és vidéke“ szerkesztő-ségébe, ahol átélvezheti az ere-deti cirkuláre szövegét.

Reggelizés előtt fél pohár

SCHMIDTHAUER-féle

Igmándi

keserűviz az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Használatra valódi átlás gyomorhajosoknak, székrekedésben szenvedőknek. - Kis üveg 40 fillér. Nagy üveg 80 fillér.

IRODALOM MUVESZET.

AZ ÖREG SIRÁSÓ.

Temeti a lányát az öreg sirásó. Hangos az egész ház, hallatszik a lajszó; Aki úgy oda volt a szívéhez növe, Kívviszik a ichér, havas temetőbe.

Künn a temetőt is felverte sirása. Amig lánva sírját az öreg megásta; Egykor édes dallal ringatta ölében, Most e hívős ágyba lefekteti szépen.

Hej, öreg sirásó, töröld le a könyved! Nehéz itt az élet, odalent már könnyebb! S te is boldog vagy, bár bánat szakad irád. Rosszabb volna, hogyha az éltöt siratnád!

Tul a tél zugásán élet is egy más van. Levelek leikében, vadvirág nyílásban S akiknek a sírját a tél behavazta. Visszatér a lányod virágos tavaszba!...

Szabó Jenő.

Fővárosi színházak. Nem panaszkodhatunk színházainkra, mert ezen a héten majdnem minden muzsahallékuinknak meg volt a maga érdekes bemutatódásása. Sorrendben számolunk be hát a zajos színházi esték lefolyásáról:

A Víg-színházban csütörtökön, 23-án, mutatták be a Profétát, Lengyel Menyhért négyfelvonásos színművét. A Taifun világsikere után természetesen a legnagyobb érdeklődéssel várták ezt a premiért nemcsak a magyar közönség legszélesebb rétegeiben, de az ország határain túl is. Lengyel Menyhért egy Londonban szövéző, izgalmas szerelmi dráma alapjára oly szokatlan és különlegesben is eredeti cselekményt épít fel, amelynek főszereplő a darab második felében egy távoli szigetország kulturálatlan, de nemesre hajló, romlatlan leülelt lakói. Ezek közt különösen jellegzetes alakításra nyílt alkalma Szerémy Zoltánnak, aki Rorotit, a vadak vezérét játszotta és Hezedeis Gyulánénak, aki Jakabát, az exotikus néptörzs egy fiatal, naiv leányát személyesítette. A dráma hőstét Hezedeis Gyula játszotta, a töle megszokott nagy művés-zettel, a szerelmes angol nőt pedig Var-sányi Irén, akít szintén uiszerű feladat elé állított a szerző. A főmezes jelenetek élénkségére és mozgalmasságára nagy súlyt helyeztek és ezek kedvéért a statiszták számát erősen megnövelték.

A Király-színházban szintén csütörtökön volt Fall Leó „Babuska“ c. operettjének bemutatása, melyet a telt színház közönsége zajos tetszéssel fogadott. A főszerepekben Redák Sári, Vá-radi Il, Harmath Ilona, Rátkay, Király, Németh, Latabár és Kovács sok tapsot arattak. Az ujdonságot Stoll Károly rendezte, a töle már megszokott nagy találatkonysággal.

A Nemzeti Színházban pénte-ken mutatták be Pekár Gyula „Drághy Éva esküvője“ című új színművét, mely-nek főszerepét P. Márkus Emilia ját-szotta nagy drámai erővel és elismert művészetének minden fölényével. A többi szerepeket is a színház elsőrangú művés-zel játszották, akik közül Jászai Mari, Szacsavay, Beregi, Fáy Szeréna, Bakó, Pálffy, Hajdu, Bartos és Bónis is sok tapsot arattak teljes alakításukért.

Végül a Magyar Színház szom-baton mutatta be Schnitzler öt kis darab-ból álló ciklusát, az „Anatolt“, amely a berlini Lessing Theaternek és a bécsi Deutsches Volkstheaternek az idei sze-zón legnagyobb sikerű darabja. A kiváló író művére Márkus László rendezővel az élén, nagy szeretettel készült a Ma-gyar Színház. A címszerep Góth ját-szotta nagy művészi készültséggel. Maxot Molnár, az öt női szerepet pedig O. Kertész Ella, Porray Rózsa, Báthory Riza, Nagy Teréz és Tóth Irma ját-szották a közönség folyton megújuló tapsai mellett.

Debreceni színház. Debrecenben a múlt héten mutatta be Zilahy Gyula ki-

tünő színtársulata Biró Lajos „Sárga lilom“ című vidéki történetét zsufolt ház előtt, mely az ujdonságot mindvégig zajos tetszésével kísérte. Az est fény-pontja Vajda Ilona művészi tökéletességgel alakítása volt. Mellette Kardos Géza, Kemény Lajos, Borbély Sándor, Nádor Zsiga, Zilahy Gyula, Ligeti és Deésy arattak tapsokat úgy egyes alakítá-saikért, mint a frissen perdülő kitiünő összejátékért.

Éjfél kabare a Meteor kávé-házban. E hó 23-án a magyar-országgi artista egyesület rokkant és segélyalapja javára a kávéház rendeztek termeiben éjfél kabarettet rendeztek, melyben az ismert komikus, Sarkadi Vilmos, mint színpadi rendező is óriási sikert aratott. Közreműködtek csaknem mindazon ismert artisták, akik jelenleg Budapesten működnek, többek között: a kiváló Baumann Károly, és a jó nevű Gyárfás Dezső. A rendező bizottságba fíradhatatlanul kivették részüket Sarkadi Vilmos komikus, Maroti Dezső pénztárnok, Dr. Roth Dezső, Váradí Arthur, Vá-mosi Dezső és Salamon Béla. A tiszta jövedelem közel 600 korona.

Törvényszéki tárgyalás.

1910. szeptember 19-én d. u. 6 és 7 óra között a Napló igazgatója, a Meteor kávéházban telefonálni akart, de nem tudott összeköttetést kapni, mert a telefonhoz Radványi Bélát hívta állandóan egy női hang, aki kijelentette a telefonba, hogy addig nem teszi le a kagylót, a míg Radványit, aki a Meteor kávéházban van, a telefonhoz nem küldik. Ugy a Meteor kávéház telefonos asszonya, Szarka Mária, mint a Napló igaz-gatója több ízben bementek a tele-fontülkébe és hallották, hogy hár-man vannak egyszerre összekap-csolva, vagyis hogy a Meteor tele-fonját bekapcsolták két egymással összeköttetésben levő telefonnal és hallották azt is, hogy két nő egy-mást reprodukálhatatlan szavakkal illeti, épen igazgatónk és a telefonos asszony intezkedésére Radványi jött is a Meteor telefonjához és a fele-ségétől értesülvén arról, hogy valaki Radványinét meggyalázó kifejezé-sekkel illette, ezen sértést kiadónk-nak tulajdonították, mert kerestek valakit, akin az elkövetett sértésért elégtételt vesznek és feljelentették kiadónkat becsületsértésért a bü-n-tetőjárásbírósnál, aki annyira tuda-tában volt ártatlanságának és annak, hogy ő benne csak bűnbakot keres-nek, hogy a járásbírósnál tárgya-lásra el sem ment, mert biztosra vette, hogy lehetetlen, hogy őt el-itéljék. A járásbírósnál Németh Nán-dorné egyedül álló tanuvallomása alapján, aki azt vallotta, hogy egy harmadik helyen hallotta, hogy va-laki meggyalázó kifejezéseket mond a telefonba Radványinének, vád-lottat elítélte 20 kor. pénzbüntetésre.

Ezen becsületsértési bűntügyben most volt a felebbezési tárgyalás, a melyen már ugy panaszlott, mint ügyvédje is személyesen megjelen-tek és mindjárt a felebbezési tár-gyalás kezdetén constatálta a felebbe-zési bíróság, hogy vádlottat csak azért ítélhette el a járásbírósnál, mert a járásbírósnál tárgyaláson személye-sen nem jelent meg és a történetet híven nem adhatta elő, különben teljesen kizárva lett volna az el-marasztaltatása. Védője ugyesen ki-mutatta a járásbírósnál tévedését és bár minden további bizonyítás nél-

kül is szerinte a vád önmagató összeomlik, mégis vállalkozott to-vábbi bizonyításra, a melynek a felebbezési bíróság helyt is adott és az a legteljesebb mértékben ered-ményre vezetett, mert Szarka Mária tanu egyenesen megerősítette vád-lott azon védekezését, hogy a sértés nem tőle, hanem egy harmadik hely-ről és személytől jött és miután Radványiné jogi képviselője is ki-jelentette a tárgyaláson, hogy a tanu vallomását elhiszi, a tanu megeske-tését sem kívánja; ez okból a fe-lebbezési bíróság nemcsak azért vál-toztatta meg az elsőbírósnál ítéletét és mentette fel vádlottat a vád és következményei alól és marasztalta el Radványinét az összes ügyvédi költségekben, mert a felebbezési tárgyaláson kihallgatott tanu beig-a-zolta vádlott védekezésének valósá-gát, hanem azért is, mert az első-bíróság előtt lefolytatott bizonyítási anyagból is épen az állapítható meg, hogy nem vádlott, hanem más va-laki követte el a becsületsértést és csakis azért történt az elsőbírói ma-rasztaló ítélet meghozatala, mert a járásbírósnál tárgyaláson sem vád-lott, sem jogi megbízottja, személye-sen meg nem jelentek.

A törvényszéki ítélet tehát fényes elégtételt adott a „Napló“ igazgató-jának ala ptalan perbevonásáért.

HIREK

A Hétről.

A fekete halál. Megrémülve oivas-sák az emberek, a fekete-halál, a mirigyes pestis dus aratását a Ke-leten. Az orvosok pedig találgatják, hogy tavasszal ellátogat-e Európába is a pestis, vagy sikerülni fog erős kezekkel Ázsiába szorítani ezt a gyil-kos vendéget. Magyarországra az el-múlt évszázadokban sűrön látogatott el a fekete halál és mindig dus ara-tása volt. Utoljára 1813-ban volt ná-lunk ez a rémes járvány, s szomorú nevezetessége ez utolsó látogatásá-nak az, hogy ez alkalommal leginkább Brassóba szedte áldozatait. Rövid néhány nap alatt közel 1500 ember pusztult el, és a megijedt polgárok a környéken levő falukba akartak menekülni, de a város kapunál fegy-veres őrk álltak, a kik a járvány elhurcolását voltak hivatva megaka-dályozni. Azóta elkerülte a pestis Ma-gyarországot csak aztán most is ne Brassóban tegye első látogatását Ma-gyarországon, sőt arra kérjük az egek Urát, hogy kiméljen meg benünket a borzasztó, pusztító betegségtől.

Művészet az iparban.

A „Napló“, mely jelesebb iparo-sainkról majdnem minden héten megemlékezik, jelen számában Matusia k Mihály műaszt-alos Bpest, Bem-utca 11. sz. alatti

LÖWY JÓZSEF Sirkőraktárában

Budapest, II., Fő-utca 88. sz. (Pálffy-tér mellett) saját házában.

10 K-tól feljebb remek kivitelű sirkővek rendkívül nagy választékban kaphatók.

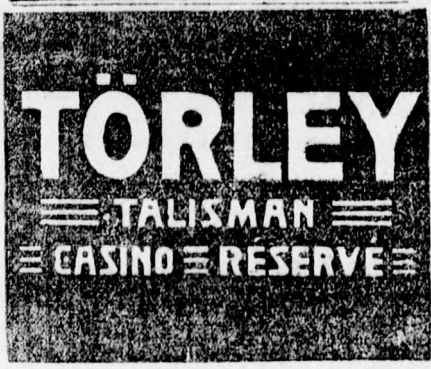
Minden e szakmába vágó munkák, teme-től javítások, vörö-sök és aranyozások jutányosan és lelki-ismeretesen készü-lnek.

nagy műhelyére hívjuk fel a nagyközönség figyelmét. Ez a műhely már 1898-ban alapított és tulajdonosa, aki lengyel származású ugyan, de a legjobb magyarnak vallja magát, készítményeit a legszébb magyar stílusban mutatja be. E derék polgárunkat úgy a fővárosi, mint a vidéki közönségnek a legkelkiismeretesebben ajánljuk.

Halálozás. Mezei Péter, a régi vidéki színészet oszlopos tagja, aki csak a múlt évben ünnepelte 50 éves színészi jubileumát és aztán nyugdíjba vonult, 69 éves korában Szegeden meghalt. Az uttörők egyike szállt vele sirba, aki nemes lelkesedéssel, valódi ideálizmussal szolgálta a nemzeti színészet ügyét.

A Fisch-család gyászja. Fisch Ferecznét, a Variété színház volt igazgatóját, ezidőszent a „Royal Bio” tulajdonosát és családját nagy csapás érte; Ferencz fia, kiváló zenei tehetség volt, mult vasárnap délelőtt, 17 éves korában, hosszas szenvedés után meghalt és kedden, délután 3 órakor temették óriási közönség részvételével. A sokat szenvedett, páratlan jó anyát, valóban érdemtelenné sújta a kegyetlen sors, mert rövid néhány év alatt most a negyedik gyermekét temette el, akik valamennyien életük legszebb korában szálltak sirba.

Helyreigazítás. Lapunk legutóbbi számában, hirt adunk róla, hogy az Arena-uton levő „Riviera kávéház” tulajdonost cserélt és az új tulajonos nevét, tévedésből Bányai-nak irtuk Baranyi helyett, a mit most azzal igazítunk ki, hogy Baranyi a helyiséget ujonnan átalakította és minden képzelhető kényelemmel rendezette be, úgy, hogy az most a vendégeknek a legkellemesebb szórakozó helyet nyújtja.

Nyilt-tér.*

E rovatban hoztálakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség

Kistájerózás.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület tulajdonát képező Baross-téri házából 8 évi pontos lakbérfizetés daczára minden ok s megkérdésem nélkül 650 koronával kistájeroltattam. Fogmütermemet már **Baross-tér 18.** szám alá helyeztem át, hol kérem engem szükség esetén felkeresni sziveskedjék.

Tisztelettel

Guttermuth János

Baross-tér 18. (a keleti pálya udvar közelében). Telefon: 159-36

Doktorátussal

biró állami tisztviselő délutáni mel-lékfoglalkozást keres. Czim megtudható a kiadóhivatalban.

Gondnoki,

magántitkári vagy egyéb bizalmi állást elvállal nyugdíjképes tisztviselő. Czim megtudható a kiadóhivatalban.

Magyar gyilkosok Amerikában.

Több, mint egy millió magyar él már odakünn Amerikában. A nagy emberhiányban természetesen a legtöbb becsületes, használható, derék munkásember, de az a kevés, aki odakünn is gazember, sőtét árnyat vet a magyarokra. A magyar gonosztevők legtöbbje — csodálatos módon — a legsúlyosabb büntetést követi el: gyilkol. Ezért végeznek ki olyan sok magyar embert ott Amerikában.

Most is két Amerikába szakadt magyarra várokozik a halálbüntetés.

Az egyik Rusik István, szállásadónéját, Dombay Bélánét küldte bosszúból egy jól irányzott lövéssel a másvilágra.

A másik nem akart gyilkolni, de a betörés közben másképp nem tudott menekülni, lelőtte a kis milliomos fiút, aki rajta csipte.

Rusik, bár tót neve van, jó magyar, ha szabad ilyet állítani egy akasztófavirágról. Bebizonnyította ezt akkor, amikor Jud H. Bruff sheriff felolvasta előtte a death-varrantot, vagyis a kivégzési engedélyt.

Előző éjjel nem tudott aludni a vitéz sheriff, s másnap kelletlenül remegve lépett a börtönrodába és sápadtan mondotta az egyik börtönőrnek:

Szomorú kötelességet kell teljesítenem. Megérkezett a Rusik kivégzésére való utasítás. Kérem hozza elém a cellájából a szerencsétlent.

A sheriff hangja reszketett, amikor ezt mondotta és amikor Rusikot eléje kísérték, reszkető kézzel vette elő és siró hangon olvasta fel a végzetes iratot.

Mindenki azt hitte, hogy Rusik elájul a hír hallatára. De nem így történt. A halálra ítélt magyar katonásan összeütötte bokáját, kifeszítette mellét, s minden megindulás nélkül, feszült figyelemmel hallgatta a sheriffi félelmes felolvasását. Amikor aztán a sheriff elvégezte dolgát, megszólalt Rusik István:

— Huszár gyerek voltam, az istenit neki, de nem is félek a haláltól. Meghalok, ha kell mindjárt is. Majd megmutatom, hogyan hal meg az igazi magyar, amikor eljön az ideje.

Szirmay 1910. október 12-én követte el azt a gyilkosságot, amelyért halállal fog lakolni. Nem gyilkos szándékkal, hanem betörés és lopás céljából ment annak idején Karickék fényes otthonába, de azért elvitte magával a revolverét is. A vakmerő betörő könnyen bejutott Karickék házába, ahol javában fosztogatott, amidőn a fiatal Karrick Tamás meglepte és dulakodni kezdett vele.

Szirmay menekülni próbált, de midőn látta, hogy a bátor fiút nem tudja lerázni magáról, előrántotta revolverét és agyonlőtte a szerencsétlen gyermeket.

A gyilkosság után elmenekült a betörő, s csak két-három nap múlva került kézre. A fiatal gonosztevő tudva, hogy a rendőrség nyomában van, öngyilkosságot kísérelt meg, de nem sikerült életét kioltania. A rendőrség értesülvén Szirmay tettről, érdeklődni kezdett iránta s megmoto-

zása közben mindenki legnagyobb meglepetésére megtalálta nála a Karrick-fiu elrabolt aranyóráját.

Ezután már nagyon gyorsan megvolt pecsételve a sorsa a magyar gyilkosnak. Hiába volt három védőügyvédje is, nem tudták megakadályozni, hogy a halálos ítéletet ki ne mondják. Szirmay Budapestről került ki Amerikába, mielőtt mostoha apjától 1000 koronát ellopott. — Bejárta az Egyesült-Államokat, mindegyre mélyebbre sülyedt, végül gyilkos is lett és most már végleg befejeződik szomorú pályafutása.

FORRADALMI LAZ.

21 (Arzúbaschew regénye.)

Liza kétszer is átolvasta komolyan a levelet, azután kiosont a kertbe, mely napsugaras verőfényben ragyogott és a fákon a madarak vígan csiripeltek, végigfutott az árnyas fasoron és eljutott a kerítéshez, ahol a mult évben Afajasznew-el boldogan elfe-csegett. Neki támaszkodott a sövényhez, hosszasan elmerengett, miközben folyton a szürke, félig bedőlő kerítést bámulta. Az utak fővenyén kacérul játszadozott a napsugár és a leány feje fölött halkán zizegtek a fák levelei. Liza úgy érezte, mintha az átlátszó levegőben tisztán és érthetően hal-laná Pasa Afajasznew édes hangját, mely lelkének legfájdalmasabb hurjait hozta remegésbe... Fájt neki a bánatos visszaemlékezés... Könyvek gyülemletek szeméibe és fátyolos tekintetében összefolytak a kerítés, a levelek, a zöld pázsit és a kék égboltozat.

Mikor a házba visszatért, talákozott Wassziliszával, aki a tél folyamán még kövőbb és vörösebb lett és most durva feszeltséggel hancurozott Semjanow-al, a vörösfejű érzéki kocsisal.

Liza megundorodott az izléstelen látványtól és lehorgasztott fejjel, lesütött szemekkel folytatta utját.

Este — mint rendszeren — megérkezett a hadnagy. Bizonyosan valami rosszat gyanított, mert jó-ságos, csinos, de jelentéktelen arcán mély aggodalom ült. Liza hidegen, hallgatagon fogadta.

Mikor magukra maradtak, a hadnagy félénken kérdezte:

— Mi baja van Lizácska?

Liza hidegen, szigorúan tekintett végig rajta.

— Mi bajom? Semmi!

A hadnagy elhallgatott; szíve a nagy fájdalomtól görcsösen összeszorult. Rövid idő multán megszólalt ismét:

— De látom, hogy mégis valami nagy baja lehet...

Liza hirtelen elővette Dóra levelét és a hadnagynak nyújtotta, aki ijedten kérdezte, hogy mi az?

Liza nem válaszolt és büszkén felemelt fejjel a kertbe távozott. (Folytatása következik).

Közzgazdaság.

Meghívás a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknak 1911 évi március hó 9-én, délelőtt 11½ órakor saját helyiségeiben (V., Dorottya-utca 6. szám) tartandó XLI. rendes közgyűlésére. Napirend: 1. Az igazgatóság jelentése az 1910. évi üzletéről. 2. Az 1910-iki számadás

és mérleg előterjesztése és az igazgatóságának a nyereség felosztására vonatkozó indítványa. 3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról. 4. Ezen tárgyak és az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozat. 5. Indítvány és határozatlanul az alaptőke felemelése és az alapszabályok megfelelő módosítása, valamint az igazgatóságnak ezek keresztülvitelére való felhatalmazása tekintetében. 6. A nyugdíjszabályzat módosítása. 7. Igazgatóság választása. Egy felügyelő-bizottsági tag választása. A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés nyolc nappal a közgyűlés előtt a társaság helyiségeiben a t. részvényesek rendelkezésére áll. Budapest, 1911. évi február hó 20-án. Az igazgatóság.

A Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága megállapította az intézet 1910. évi mérlegét. A lefolyt üzletév tetemes belső tartalékolások után 2,102,909 K 97 fillér tiszta nyereséggel zárul, a tavalyi 1,670,396 K 35 fillérrel szemben, ami az év folyamán 19 millióról 20 millió koronára fölemelt alaptőke 10 és félszázalékos kamatozásának felel meg. Az igazgatóság a legközelebb egybehívandó 29-dik rendes közgyűlésre javasolni fogja, hogy a kimutatott 2,102,909 K tiszta nyereségből a tartalékalap az alapszabályszerű 98,937,30 K helyett 300,000 koronával (tavaly 250,000 korona) javadalmaztassék, amivel a tartalékalap 3,370,000 koronára emelkedik (az 1911-es tőkeemelés felpénzével a tartalékalap 4,270,000 koronát fog kitenni.) Ez az eredmény minden tekintetben örvendetes tanúsága annak a komoly és szorgos munkásságnak, amely a takarékpénztár üzletvezetését mindenkor jellemezte és annál nagyobbra értékelhető, mert az elért haszon nem rendkívüli üzletek eredménye, hanem az intézet állandó üzletágainak nagyarányú fejlesztéséből ered.

A Hazai Bank közgyűlése. A Hazai Bank Rt. e hó 18-án tartotta rendes évi közgyűlését. Az igazgatóság jelentése szerint az 1910-iki üzletév tiszta nyeresége, amely az előző év nyereségét 276,483 koronával meghaladja, az 1909-iki nyereségáthozattal 3,054,796 koronára rug. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette és elhatározta, hogy a rendelkezésre álló 2,538,527 koronából a 16. sz. osztalék-szelvény folyó hó 20-ától kezdve 16 koronával beváltassék. A közgyűlés dr. Szilágyi Artur Károly részvényes indítványára az igazgatóságnak és a tisztikarnak eredményes működéséért köszönetet szavazott.

A Salgótarjáni közgyűlése. A Salgótarjáni Köszönbánya Részvénytársulat hétfőn, e hó tartotta 43-ik évi rendes közgyűlését dr. Chorin Ferenc főrend elnöklésével. Az évi mérleg a mult évről áthozott 576,971 korona 36 filléren felül 5,322,676 korona 85 fillérral zárul. Ebből adók fejében levonódik 519,762 korona 24 fillér, marad a közgyűlés rendelkezésére 4,802,914 korona 61 fillér. Az igazgatóság indítványára ebből a gépek s egyéb üzleti felszerelések elhasználása folytán beállott értékcsökkenésért egymillió koronát vonnak le, 300,000 koronát a tartalékalapra fordítanak, 380,291 korona 46 fillért az igazgatóság és tisztviselők járulékkára fordítanak. A fennmaradó összeg a mult évről áthozott 576,971 kor. 36 fillérral együtt maradó 3,699,594 korona 51 fillérből 2,880,000 koronát osztalékul fizetnek ki, részvényenkint 32 koronát, míg a fennmaradó 819,594 korona 51 fillért az 1911-ik év számlájára javára írják elő. A közgyűlés a jelentést egyhangulag tudomásul vette, a fölment minden irányban megadta és Stromszky Sándor lendületes szavakban emeli ki az igazgatóságnak és a tisztviselői karnak buzgó és sikeres tevékenységét, aminek köszönhető, hogy oly szép eredményt értek el. Dr. Chorin elnök az igazgatóság és a tisztviselői kar nevében megköszöni a bizalomnyilvánítást s kijelenti, hogy minden igyekezetük azon lesz,

12. oldal

hogya a bizalomnak meg is feleljenek. Végül a felügyelő-bizottságba mint új tagot, Molnár Viktor belső titkos tanácsost választották meg, mire a közgyűlés véget ért.

A Magyar Leszámloló- és Pénzváltó-Bank Igazgatósága Beck Miksa elnöklété alatt tegnap tartott ülésében megállapította a bank 1910. évi zárszámadását. A megállapított mérleg és nyereség- és veszteségszámla az 1909. évről áthozott 315.502.27 korona betudásával 6.250.137.36 korona bruttó-nyereséget és az összes költségek, adók és leírások levonása után 3.704.534.47 korona tiszta nyereséget mutat az előző évi 3 millió 393.586.39 koronával szemben, ami 310.948.08 korona nyereségtöbbletet jelent. Az igazgatóság elhatározta, hogy a március 9-én tartandó közgyűlés elé azt a javaslatot fogja terjeszteni, hogy minden 400 korona névértékű részvény után 30 korona, azaz 7 és félszázaléknál osztaték (a megelőző esztendőben 28 korona, azaz 7 százalék) fizetessék, ezenfelül a tartalékalap a külön tartalék mérlegszerű 71.966.27 koronával való gyarapításán felül 150.000 koronával és a nyugdíjalap 50.000 koronával dotáltassék. Az előterjesztések elfogadása esetén az igazgatósági tisztelet levonása után a folyó üzletre 365.631.25 koronát visznek át. Az elért szép eredmény, úgy mint a bank korábbi üzletveiben, most is jóformán kizárólag a folyó-üzlethez állott elő. A bank minden üzletágának nagymérvű fejlődése, a folyó-üzlet állandó örvendetes nagyobódása, a fiókhálózat folytonos terjesztése és vidéki intézetek affillálása, különösen pedig a jelzálog-osztály üzletének folytonos növekedése, valamint a községi kölcsönös felvétele mind nagyobb és nagyobb tőkék igénybevételét kívánják s miután e tőkék hasznát hajtó elhelyezése kétségtelennek látszik, a bank igazgatósága elhatározta, hogy a közgyűlés elé azt az indítványt fogja terjeszteni, hogy az alapítók 25.000 darab 400 korona névértékű s a folyó 1911. év jövedelmében már részesedő részvény kiadásával 40 millió koronáról 50 millió koronára emeltessék és hogy e művelet módosztatának megállapításával és keresztülvitelével az igazgatóságot bizák meg.

Szent-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán.

Csusz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen. Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kád-fürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuzodák. Szállodák, gondos penzöl.

Szent-Lukácsfürdő igazgatósága, Buda Kristály forrásásványviz étványat javít, gyomorrontást megakadályoz. Vidékre és külföldre fuvardíjmentes szállítás.

Kiadja: **A „NAPLO” UJSÁGVÁLLALATA.**

Bérczi Jenő

Hatóságilag engedélyezett művészeti ügynöksége VIII. ker., Rákóczi-ut 55. Elvállal estélyek, zsurok, családi esték vagy ünnepek alkalmára kabarék és hangversenyek rendezését.

Hálószoba

rendelésre készült, fehér kőris fából, fényezett, olcsó árban eladó

Német János

műasztalos mesternél, IV., Havas-utca 7. sz. (a vásárcsarnok mellett.) Elvállalja egyes butordarabok készítését is kitűnő anyagból, remek, mesteri kivitelben, szolid, olcsó árban.

Legelőkelőbb szórakozóhelyek

Ostende kávéház

Rákóczi-ut 20. sz. Hétfőn f. hó 27-án este 9 órakor **VÖRÖS MISI** klasszikus zenekarával **Operett zeneest.** Műsor a helyszínen!

! Budapest éjjel !

Látványosság a **GENUA kávéház** VII., Dob-u. 65. Erzsébet-körút sarok. **Egész éjjel nyitva.** esténként **Tatai Bús Feri** teljes zenekarával hangversenyez.

Paál János ARENA NAGY VENDÉGLÖJE. VII., Aréna-ut 58. szám. (a városiigeti színházzal szemben.)

Iszletes, olcsó magyar és francia konyha. — Balatonmelléki borok — Színház után friss vacsora — Társaságok részére külön termek. Szives pártfogást kér a tulajdonos.

MATYAS KIRALY KÁVÉHAZ Rákóczi-ut 19.

Esténként személyes vezetéssel a hírneves **Sovánka Nándor** teljes zenekarával hangversenyez.

MIKSZÁTH KÁVÉHAZ (Baross-utca és József-körút sarok) teljesen ujjonnan átalakítva.

Esténként **Kecskeméti Rác Géza** szolista, 16 tagú zenekarával hangversenyez. Az összes küli- és belsődíj lapok. Figyelmessé kiszolgálás. Teljes tiszteltetéssel **Kanczler Gyula és Tsa.** tulajdonosok. VIII., József-körút 55.

Színház kávéház VII. ker. Aréna-ut 56. szám. ujjonnan átalakítva. Esténként **KUPI JOZSI** teljes zenekarával hangversenyez. Feltettetés **Arvay Otto Ede** kávé.

Mély tisztelettel értesítem a n. é. közönséget hogy, a

Riviera kávéház,

a színészek és művészek egyedüli találkozó helye, a legbohémebb tanács megnyílt. Esténként a hírneves **Kisparádi Náci** teljes zenekarával hangversenyez.

Jóindulatu pártfogásért eszedezik **Baranyi,** a „Riviera” kávéház tulajdonosa. VII. ker. Aréna-ut 19. szám.

? Hol találkozunk ?

Színészek, írók és művészek találkozó helye:

Gläser „METEOR” kávéháza

BUDAPEST, Erzsébet-körút 6. szám, ahol az összes hazai és külföldi hírlapok olvashatók és mindenféle kávéházi italok a legmértányosabb árban számíttatnak.

FOGAK

szájpadlás nélküli, rágásra azonnal használható, 4 koronától. Gyökéreltávolítás teljesen felesleges. Aranyhidak és koronák 10 évi írásbeli jótállással 24 óra alatt, vidékieknek 12 óra alatt készíttetnek, foghízás teljesen érztelenítve, tartós tömések 3 koronától. Régi, hasznavehetetlen fogorokot és fogakat 24 óra alatt hasznavehetővé alakítok. Méréseket árak! Részletfizetésre is. Rendelés egész nap. Vasárnap és ünnepnap is.

Dr. HEGEDUS JAKAB

VII. ker. Erzsébet-körút 44. szám, földszin. Szpecialista minden fog- és szájbetegségben. Kérem a pontos címre ügyelni.

Fogorvosi intézet. FOGAK

szájpadlás és gyökerek eltávolítása nélkül 4 koronától 10 éjjel, **10 évi jótállással.**

Az általam készített és a párisi fogorvosi akadémia kiállításán kitüntetett fogak rágásra kitűnően használhatóak, könnyen megszokhatók, a beszédben semmiéle zavart nem okoznak, szagot, ízt nem kapnak, a szájból ki nem vehetőek és a valódi fogakat teljesen pótolják. Továbbá aranyhidak és koronák egyedüli speciális készítője

Schatz Jenő technikai főnök.

Budapest, VII., Wesselényi-u. 60., I. 4. sz.

Rendelés egész napon át este 6 óráig. — Vasár- és ünnepnapokon is. — Szakorvosi rendelés fog- és szájbeteg részére.

Fogtömések a leggondosabb kezeléssel. Speciális, fájdalomcsillapító fogműtétek. Régi rossz fogorok átalakítása megvárható. **Videkiek 12 óra alatt ki-elégítettnek.** Méréseket árak.

CZIMBALMOKAT

a legujabb szabadalmazott rendszer szerint legjobbat készít (részletfizetésre is) a czimbalmokkészítés első szakértője

Habits Antal

hangszerkészítő mester. **BUDAPEST,**

Erzsébet-körút 42. szám.

PAP, PAP, PAP

Összeakasztott vasgyártó kiváló s matracsokkal 23 forint 50. Szőnyeggyépekkel árak szerint 3-tól feljebb.

Gyermekeseknek nagy választékban.

Gichner János

ágyasmű, réz- és vasbutorgyáros, szőnyeg, függöny, pokróc, terítő stb. nagy választékban.

BUDAPEST, Erzsébet-körút 20.

GYÁR:

Kertész-utca 7. és 9. sz. Árjegyzéket bárkinék ingyen és bérmentve küldök.

Még nem felelő árut kicserélem vagy a pénzt visszaadom.

CEYLON kávéházban Rottenbiller-utca 10. sz. híres **valzerkirály** muzsikái. Ceylon vacsora! **Kitűnő italok!** **Ligeti Vilmos** tulajdonos. **Szalai Gyula** fő-nagykanizsai

Meghívó

a Magyar általános takarékpénztár részvénytársaságnak 1911. évi március hó 3-án délután 6 órakor az intézet saát házában (Budapesten, V. kerület, József-tér 14. szám.) levő helyiségekben tartandó

XXIX. rendes közgyűlésére

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentés az 1910-iki üzletéről.
2. Az igazgatóság zárszámadásának előterjesztése és indítványa a megállapítandó osztalékról nézve.
3. A felügyelő-bizottság az igazgatóság által megállapított évi mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványának megvizsgálásáról.
4. Határozathozatal az előbbiektől felett és a felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére.
5. A fiók felügyeleti tanács kiegészítése.
6. Két választmányi tag választása.

A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelőbizottsági jelentés 1911. évi február hó 23-ától kezdve a társaság helyiségekben a t. c. részvényesek rendelkezésére áll.

Budapest, 1911. évi február hó 17.

Az igazgatóság.